

ב"ס"ד. ש"פ ויקהיל-פקודי, פ' החודש, כ"ה אדר ה'תשל"ה*

החודש הזה לכם ראש חדשים גוי¹, ואיתא במדרשי² (הובא בפירוש רש"י ר"פ בראשית) אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחילה את התורה אלא מהחודש הזה לכם כו' ומה טעם פתח בבראשית מיום כת מעשו הגיד לעמו לחתם להם נחלת גרים³. וע"פ הידוע⁴ שגם שאלת בתורה היא תורה, חורת אמת, יש לומר, דזה איתא במדרשי (תורת אמת) שההתחילה בתורה הי' צ"ל בהחודש הזה לכם [ובפרט שלישון המדרש הוא לא הי' צריך להתחילה את התורה אלא מהחודש הזה לכם, דלשון לא כו' אלא מורה שהוא לעיכובא⁵] הוא גם אליבא דאמת, שהتورה מוחילה בהחודש הזה לכם⁶. וכמ"ש אדרמוי (מהורש"ב) נ"ע במאמרו דה' זה⁷ שפרשת החודש היא עיקר התחילה התורה. אלא שענין זה (שהتورה מתחילה בהחודש הזה לכם) הוא בפנימיות, ובגילוי, התחילה התורה היא בבראשית ברא.

לייש לקשר זה ע"פ הידוע⁸ בתיווך ב' הדיעות בזמן הבריאה⁹, דעת ר' אליעזר שבתשרי (כ"ה אלול¹⁰) נברא העולם ודעת ר' יהושע שנביסן (כ"ה אדר¹¹) נברא העולם, שהבריאה בפועל הייתה בתשרי, והמחשبة לברא את העולם הייתה בניסן¹². ועל פי הידוע שהמחשبة היא הפנימיות (הכוונה והתכלית) של העשי' של אחריה המחשبة, נמצא שהבריאה בפועל הייתה בתשרי היא החיצונית דהבריאה, ופנימיות הבריאה הייתה בניסן¹³. ועוד¹⁴ הוא בנווג לתחילה התורה, דזה שהتورה מתחילה בבראשית ברא גוי (הבריאה בפועל שהיתה בתשרי), הוא בחיצוניות, אבל בפנימיות, התחילה התורה היא החודש הזה לכם (שקיים על ר'ח ניסן).

* יצא לאור בקונטראס כ"ה אדר – תש"ג, "לקראת יום ה' פ' ויקהיל-פקודי, כ"ה אדר, יום הולדת הרובנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע .. מוצשך פ' פרה כא אדר, שנות ה'תשל"ז".

1) בא יב, ב.

2) יליקוט שמעוני עה"פ (רמז קפז). וראה תנחותם (באבער) בראשית יא. לך טוב ר"פ בראשית.

3) תהילים קיא, ג.

4) ראה ליקוטי לוי"ץ אגדות-קדושים ע' רסו. לקו"ש ח"א ע' 116, 118. וככ"מ.

5) ראה תוד"ה מתניתין – מנחות פג, סע"ב. יד מלאכי כליל האלף כל מא.

6) ראה גם ליקמן דיש ע' שי העדרה 25, לקו"ש חטיז פ' החודש ס"ה (ע' 485).

7) דשנת אצתער (סה"מ אצתער ע' נן).

8) לקו"ש חניל ס"ד (ע' 483 ואילך), ובהערות שם. ר'יה זה ה'תשל"ט ס"ח (ליקמן ע' קח). ושם ג.

9) ר'יה י, סע"ב ואילך. ושם.

10) תוד"ה לתקופות – ר'יה ח, א. וועוד. – נסמן ליקמן שם העדרה 40.

11) תוד"ה הניל שם.

12) ראה תוד"ה כמהן מצלין – ר'יה כז, א. שער הכוונות עניין ר'יה. דרוש א/. פ"ח שער ר'יה (שער כ"ד פ"ד בכמה דפוסים – פ"ז). וראה לקו"ש שם העדרה 20.

13) להזכיר מנהר שלום סדר חפלות ר'יה קרוב לסופה,ermen השווין לשער הכוונות שם (הובא בלקו"ש שם ע' 384), דזה שנביסן נברא העולם ש"יך לפנימיות העולמות, וזה שבתשרי נברא העולם ש"יך לחיצוניות העולמות.

ב) **וירבן** זה בהקדמים דבחילוק בין תשרי וניסן כמה עניינים. מהם, דההמשכה בתשרי היא ע"י אתערותא דלחתא, וההמשכה בניסן היא מלמעלה, אתערותא דלעילא מצד עצמה¹⁴. דזהו שברכת הגשם היא בשמע"צ (תשרי) וברכת טל היא בפסח (ניסן), כי גשם הוא¹⁵ המשכה ע"י אתערותא וטל הווא¹⁶ שיורד מלמעלה מעצמו¹⁷. עוד חילוק בין ניסן ותשרי, דההיות שנmars' בראש השנה (תשרי) על כל השנה הוא בגבול ומדה (שבכללותו הוא החיים שמלוובש בהנבראים בפנימיותם), שהוא השרש דהנוגת הטבע, וזה שניסן הוא ראש חדשים בשם ראש חדשם הוא לפיו שמננו נmars' היהות לכל החדשין, בדוגמה רשותו שמננו נmars' היהות לכל אברי הגוף[18] הוא בוגר להמשכת אור הכל"ג שלמעלה מעולמות, השרש דהנוגת נסית שלמעלה מהטבע¹⁹. וזהו שברירת העולם הייתה בתשרי ויציאת מצרים הייתה בניסן, כי ברירת העולם הוא זה שנברא העולם מודוד ומוגבל ע"פ חוקי הטבע, ויציאת מצרים היא היציאה מהמצרים והגבילות דעולם ע"י גילוי אור הכל"ג שלמעלה מעולמות. ויש לומר שני עניינים אלה תלויים זב"ז. דההמשכה הבאה ע"י אתערותא דלחתא (עבודת הנבראים) היא מדודה ומוגבלת לפי אופן המטה, וההמשכה הבאה ע"י הגובלות שלעליה מצד עצמה היא כפיה אופן המטה. ועפ"ז צריך להבין, מה שהמחשبة לברווא את העולם הייתה בניסן, מהי השיקות דברית העולם (מדידה והגבלה) לניסן (גילוי אור הכל"ג).

ג) **והנה** הפלוגתא דר"א ור"י היא גם בוגר להזמן גאולה העתידה. דר"א ס"ל דבניסן גאלו ובתשורי עתידין ליגאל ור"י ס"ל דבניסן גאלו ובניסן עתידין ליגאל²⁰. ומאור הצע"²¹ דazole לשיטתייה באופן הגאולה²². דר"א ס"ל אם ישראלי עושין תשובה גאנליין ואם לאו אין גאנליין, ולכן ס"ל דבתשרי עתידין ליגאל, כי אז התשובה מתקבלת בither שאtot²³. דזה שהגאולה דיציאת מצרים הייתה בניסן וגאולה העתידה תהיה בתשרי הוא, לפי שהם חולוקים באופנים. דהגאולה דיציאת מצרים הייתה ע"י הגilioי מלמעלה, ולכן היהת בניסן. וגאולה העתידה תהיה ע"י התשובה, עבדותם של ישראל, ולכן תהיה בתשרי. [וזהו גם הטעם על זה שהגאולה דיציאת מצרים (ובן הגאולות שלאחרי) הייתה גאולה שיש אחרי גנות, בחינת נקבה²⁴, וגאולה העתידה תהיה גאולה נצחית שאין אחרי גנות, בחינת זכר²⁵, כי איש מזריע תחילתה يولדה

(14) ד"ה החודש באוה"ת וסה"מ תרנ"ד שבעה 19 והערה 35 דלהלן. ס"מ ה"ש"ת ע' 151. וככ"מ.

(15) דאה באורך לקו"ת האזינו עג, א ואילך. שם עד, א ואילך. וככ"מ. וראה לקו"ת שם (עט, סע"א) השיקות לתשרי.

(16) אורה"ת שם ע' רס. שם ע' ערבע.

(17) ד"ה החודש תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלא ואילך), טرس"ו (המשך טרס"ו ע' קנו ואילך), תשל"ט (לקמן ע' קנו ואילך).

(18) ד"ה יא, רע"א.

(19) בד"ה החודש באוה"ת בא (ע' רס ואילך). וראה גם ד"ה החודש תרנ"ד ס"ז (סה"מ תרנ"ד ע' קלח).

(20) סנהדרין צז, ב.

(21) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז.

(22) תוד"ה, ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב, ממכילתא עה"פ בשלה טו, א. וראה אורה"ת תזריע ברך ב ע' תצה. ברך ג ע' תחת. ושה"ג.

נקבה, אשר מזורעת תחליה يولדה זכר²³. ור"י ס"ל לא בכספי תגאלרו²⁴ לא בתשובה ומעשים טובים [קדאיין אין עושין תשובה נגאלין]²⁵, لكن ס"ל דבוניין עתידין ליגאל. זהה שהגאולה העתידה תהיה גאולה נצחית, בחינת זכר, אף שגם גאולה העתידה תהיה ע"י גילוי מלמעלה, הוא, כי הגילוי דלעיל הוא מקום נעלמה מאד, שגם כשאיש מזריע תחליה يولדה זכר. כמו"ש²⁶ ולציוון יאמר איש ואיש يولד בה והוא יכוננה עלין, כאשר הגילוי הוא מקום נעלמה מאד, והוא יכוננה עלין, איז, איש ואיש يولד, דוגמ' כשאיש מזריע תחליה يولד איש (זכר).

וצריך להבין, דבנוגע לאופן הגאולה קיימת לנ' כר' אליעזר, כמ"ש הרמב"ם²⁷ שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה, ובנוגע לזמן הגאולה מובא בכמה דרושים²⁸ שבמדרשי²⁹ הкриיע וסתם כדעת ר"י דבנין עתידין ליגאל³⁰. יש לומר הביאור זה, ע"פ מ"ש בתניא³¹ שכל הגilioים דלעיל תלויים במעשינו ועבדותינו במשך זמן הגלות. דעתין זה הוא (בפשטות) לכל הדיעות. אלא שלදעת ר' יהושע, זה שעי' מעשינו ועבדותינו בזמן הגלות יומשכו הגilioים דלעיל, הוא (לא מצד עצמן, אלא) לפי שבמעשינו ועבדותינו בזמן הגלות יש הכה דהgiloi מלמעלה (כדלקמן סעיף ה). ועפ"ז יש לבאר התירוץ שני פסקי דיןים הנ"ל, שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה ושבנין עתידין ליגאל, כי זה שישראל עושין תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין³² הוא, לפי שבעשית התשובה דישראל בסוף גלותן יש הכה דהgiloi מלמעלה, עניין ניסן.

ד) **וירובן** זה ע"פ מה דאיתא במדרשי³³ משל מלך כו' לא זו מהבבה³⁴ עד שקראה בתי כו' לא זו מהבבה עד שקראה אחותי כו' לא זו מהבבה עד שקראהAMI, ומבוואר בהדרושים³⁵, דג' עניינים אלה (בתי אחותיAMI) הם נגד ג' רגלים.

(23) נודה לא, סע"א. וש"ג. וראה אה"ת שם ברוך ב ע' תעא ואילך. ברוך ג ע' תתט ואילך.

(24) ישעי' נב. ג.

(25) פרשי' לסהדרין שם. ולהעיר מחדא"ג מהרש"א שם. ולהעיר, שמשמעות הלשון שבאה"ת בא שם ע' עבר משמע כפרשיש שם. וכשה"מ תני"ד שם (וכה להדייא בסה"מ ה'תש"ה ע' 49) שגם לדעת ר"י תהיה הגאולה ע"י תשובה, אלא שחתה תשובה תהיה ע"י אתרותא דלעילא.

(26) תהילים פז, ה. וראה חוו"א מקץ לח, סע"א ואילך — הובא באוה"ת שם ע' ערבי.

(27) הלכות תשובה פ"ז ה'הה.

(28) ד"ה החודש באוה"ת שם (ע' רצא). ד"ה זה תרנ"ד ס"ז (סה"מ תרנ"ד שם ע' קלח), עטרת ס"ז (סה"מ עטרת ע' שלב), ה'ש"ת ס"ח (סה"מ ה'ש"ת ע' 28). ובכך'ם.

(29) שמור פט"ו, יא.

(30) ראה לקמן ס"ז, דפ"ר ורשות אין ישראל נגאלין אלא בתשובה" היא לחשובה הבאה מהאדם. ולכן הדיק שפניהם הוא גם להביאור דלעיל העורה 25.

(31) רפל"ג.

(32) רמב"ם שם.

(33) שמור ס"פ. פקודי. שהשור ספ"ג.

(34) כה הלשון בחו"א מקץ לו, א. ובאה"ת בא שם ע' רותה. ובכך'ם.

(35) ד"ה החודש באוה"ת שם. (ע' רותה. שם ע' רסג. שם ברוך ח ע' ביתתקדו ואילך). ד"ה זה תרנ"ד ועטרת שם.

דביציאת מצרים (פסח) שאז היו ישראל במצב דערום ועררי³⁶ והגאולה הייתה עלי³⁷ הגלוי מלמעלה, נגלה עליהם מלך המלכים הקב"ה בכבודו ובכבודו וגאלם³⁸, נקראו בשם בתי, דבת היא בחיי מכבלי, שאין לו משל עצמו כלום והוא רק מקבל זה שנותנים לו מלמעלה. ובמתן תורה (שבועות) נק' בשם אחותי, דעת³⁹ התורה נעשים אחים ורעים להקב"ה. ובכללות הוא, שעלי⁴⁰ התורה נעשים ישראל חד עם הקב"ה [כידוע בפיירוש המאמר⁴¹ ישראל אוריתא וקוב"ה כולה חד, דעת⁴² ישראלי הם חד עם אוריתא עלי⁴³ הם נעשים חד עם קובייה]. ועדי⁴⁴ התשובה (שלמעלה מורה) נק' בשםAMI, שהם משפיעים בכינול בהקב"ה. כמ"ש⁴⁵ צאיינה ורAINER בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ואיתה במשנה⁴⁶ ביום חתונתו הוא יום הכפורים, דעת⁴⁷ התשובה דיווהכ"פ (דיווהכ"פ הוא שלימונות התשובה⁴⁸) מעטרת כס"י עטרה להקב"ה. וכך שהגילוי הדתשה והכפרה דיווהכ"פ הוא בחג הסוכות⁴⁹, לבן עיקר הענין דامي הוא בסוכות. ומבוואר בהדרושים⁵⁰, זהה שגאולה העתידה תהי' בניסן, אף שניין הוא בחיי בית (למטה מהחותמי וAMI), הוא, כי המעללה דאהותי וAMI קשורה עם מציאותו של האדם העובד (שעדי⁵¹ העבדה שלו נעשה אח להקב"ה, ויתירה מזו שהוא משפיע בכינול להקב"ה). ולכן, עדי⁵² העבדה דאהותי וAMI הוא מגיע (ונעשה אח ואמ) ורק לדרגות האור ששיניך להשתלשות (מציאות האדם)⁵³. והמעלה דבתי (שאין לו משל עצמו כלום והוא רק מקבל מלמעלה) היא בעניין הביטול. ועדי⁵⁴ הוא מגיע בעצמות אוואס⁵⁵. וזהו שבניסן עתידין ליגאל, כי בגאותה העתידה יהיה גילוי עצמות אוואס, דגלווי זה הוא עדי⁵⁶ הביטול [דווזה שבסמיחת כתיב⁵⁷ עני ורוכב על חמוץ, עני דוקא], בחיי בית.

ה) ריש לומר, שמהטעמים על זה שהగילויים דלע"ל תלויים במשמעותו ובעודתינו בזמן הגלות דוקא, הוא, כי עניין הביטול הוא בעיקר בהעבודה שבזמן הgalot. וכמובואר במק"א⁵⁸, דבהעבודה שבזמן הבית, מכיוון שהי' אז השגת אלקות ובעלותם לרוגל גם ראי' באלקות⁵⁹, היה נרגשת גם מציאותו של האדם המשיג והרואה, ובזמן הgalot, ובפרט בדרך דעקבתא דמשיחא, העבודה היא בביטול, לא מצד מציאותו של האדם ורק מצד האלקות.

(36) יחזקאל טז, ז. וראה מגילתה (הובא בפרש"ז) עה"פ בא יב, ג.

(37) הגש"פ פיסקא "ויזיאנו" ופיסקא "מצחה זון".

(38) ראה זה גיג עג, א.

(39) שא"ש ג, אי.

(40) תענית כו, ב וכפרש"ז שם.

(41) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז: יום הכפורים כו' והוא קץ מחייב וסליחה לישראל.

(42) ראה לקמן ח"ד ע' קסח. וש"ג.

(43) ד"ה החודש באוה"ת שם (ע' רס. שם ע' וסדר). ד"ה זה תמנ"ד עטרת שם.

(44) ראה עד"ז ד"ה ואsha אחת גור' היתשמעו ס"ג (לעיל ח"א ע' וסדר).

(45) זכרוי ט, ט. סנהדרין צח, א.

(46) לדור"ש ח"ט ע' 73 זאלך, וכבהרות שם.

(47) ראה לקמן ס"ע קפט ואילך. וש"ג.

ריש לומר, דהכה שישנו בדורות אלו לעמוד בכל הנסיניות שלא היו (כ"כ) בדורות הקודמים, כולל הנסין דאל יבוש מפני המלעיגים⁴⁸ שהוא נסין גדול ביותרו⁴⁹, הוא, כי כשהאדם עומד בנסין ע"י שmagbir הכהות שלו, כיוון שכחותיו הם במדידה והגבלה, ינסם דברים שאין יכולתו להתגבר עליהם, משא"כ בדרא דעקבתא דמשיחא, שהעבורה היא בבחיה בת, לא מצד הכהות שיש לו אלא מצד ביטולו לאלקות, הרי מובן, שלגבוי אלקות אין שום הגבלות. ויש לומר, דעתין זה (המעלה דבחינת בת שבזמן הגלות) מרומן בזה שמבוואר בהדרושים (הובאו לעיל) שג' הענינים דבתי אחوت ואמי הם נגד ג' רגלים. שהסדר בג' עניינים אלה שבתי הוא למטה מהותי ואמי, הוא כמו שהם נגד ג' רגלים, מן הבית. אבל בחיה בת שזמן הגלות, שהוא הביטול שמצד עצם הנשמה, אינה בכלל ג' עניינים אלה⁵⁰ והוא לעלה מהם.

ו) ועפ"ז יש לבאר התיווך דשני פסקי הדין בנוגע להגאולה, שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה ושבניתן עתידיין ליגאל, כי זה שישראל עושין תשובה בסוף גלותן [שבגלוות עצמו, עיקר ההעלם והסתדר דהגולות הוא בסופו], הוא באופן שנרגש בהם, דזה שעושין תשובה הוא לא מצד ציור המיציאות של האדם העושה תשובה⁵¹ אלא מפני שהבטיחה תורה שבסוף הגלות יעשו תשובה. בחינת ניסן, בת, שאין לו משל עצמו כלום והוא מקבל מלמעלה. והגמ' שהתשובה היא ברצונו ובבחירה⁵², וכלשון הרמב"ם שסוף ישראל לעשוות תשובה, עשי' ועובדיה דישראל [ודלא כההטעורויות תשובה הבאה ע"י הכרזים שלמלعلا⁵³], מ"מ עשיית התשובה דישראל שבסוף הגלות היא לא מצד הציור שלהם מצד עצם, אלא מפני שהבטחת התורה פועלת עליהם תשובה.

ריש לומר, דזהו מה שישראל עושין תשובהomidן הן נגאלין⁵², דכאשר עשיית התשובה היא מצד האדם עצמו (שהוא במצב וצייר כזה ששיך לתשובה), ה גם שהתשובה בכלל היא באופן דידילוג⁵⁴ מ"מ יש בה איזה סדר והדרגה. דכיון שהאדם הוא מוגבל, גם בהידילוג שלו יש סדר⁵⁵. שבתחלת הוא בא לתשובה תחתה ואח"כ לתשובה עילאה⁵⁶ ועד שהוא נガל לגמרי מהמצב (גלות) שהיה לפני התשובה. וזה שישראל עושין תשובה בסוף גלותןomidן הן נגאלין, הוא, לפי שעשיית תשובה זו

(48) רמ"א או"ח בתחילת.

(49) דאה לקמן ע' רה, ובהגסמן שם.

(50) ועפ"ז יומתק לשון המדרש שבערה 33 "מלך שהיתה לו בת יחידה" והרי מחכבה בגין הלשונות בת Achotami, דזה "שהיתה לו בת יחידה" הוא לפני שחכבה בגין הלשונות. ויש לומר, שהלשון "בת יחידה"رومץ על בחינת יחידה.

(51) ובפרט, שנג האובדים והנדחים (ישע"י כו, יג) יעשו תשובה.

(52) ראה סה"מ ה/חשת"ה ע' 49, דזה שההטעורה תה"י מלמעלה למטה לדעת ר"י "אין זה באתעדל"ע בלבד .. כי אם .. שייתעورو מעצם לעשה תשובה .. אך זה גופה יהי" ע"י התעוורות מלמעלה".

(53) ראה לקו"ת במדבר ג, ג. ובכ"מ.

(54) לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, א. וראה בארכונה ד"ה שובה ישראל היתשלז (לעיל ח"א ע' פג ואילך).

(55) ראה סה"מ ה/חשת"ה שם ע' 48.

הייא באופן דבת (מצד הבטחת התורה), שהביטול דבת מגיע בעצמות או"ס של מעלה מהשתלשות (כנ"ל סעיף ה), ולכן, התשובה דבת היא למעלה מסדר והדרגה (למעלה גם מהסדר דילוג).

ז) והנה זה שהבטחת התורה פועלת על האדם שיעשה תשובה מעצמו, הוא חיבור דניסן ותשרי. דזה שהתשובה (שבסוף הגלות) היא שישראל עושן תשובה בכח עצם, מלמטה למעלה [וזולא כביציאת מצרים, שהפצם של ישראל לצאת מטומאת מצרים ולדקה בו ית'] הייתה מצד הגליון מלמעלה, שכן יציאת מצרים הייתה באופן דכי⁵⁵ ברוח העם⁵⁶, הוא העניין והמעלה דתרשי. וזה שעשית התשובה היה מצד הבטחת התורה, שכן היה באופן דמייד הן נגאלין, למעלה מסדר והדרגה, הוא המעליה דניסן. וכמשנת'ל' (סעיף ב) שהמעלה דניסן לגבי תשרי הוא שבניסן הוא המשכת אור הבל"ג. ויש לומר, דזה שבניסן דוקא עתידיין ליגאל, אף שבהתשובה שבסוף הגלות (ועל ידה תבוא הגולה) ישנו שני העניינים והמעלות, דניסן ותשרי, הוא, כי הכה להחיבור דתרשי וניסן בעבודת האדם הוא כי חכלית⁵⁸ הכוונה בהבריה דתרשי (בראשית בראשית ברא) שאז נברא העולם במדידה והגבלה והוא ב כדי שע"י העבודה דתומ"ץ יהיה בו הגליון דניסן (החודש הזה לכם). וזהו שהמחשبة לברוא את העולם הייתה בניסן, שהמחשبة היא הכוונה והתקלית של העשי' שלآخرיה המחשبة (כנ"ל סעיף ב), כי הכוונה והתקלית דבריאת העולם דתרשי (מדידה והגבלה) הוא שייה' בו הגליון למעלה מהגבלה. אלא שבכדי שתושלם הכוונה שם בהגבול יהיו גilioi הבל"ג הייתה הכוונה בפועל באופן שבגilioi לא יהיו נרגש בה הכוונה. שע"ז נברא עולם מוגבל. וע"י מעשינו ועובדתינו ובפרט בזמן הגלות, מתגלה שהפנימיות (הכוונה והתקלית) דהגבול שנברא בתשרי הוא שייה' בו גilioi הבל"ג. וזהו שעשית התשובה שבסוף הגלות (עשית ופעולה האדם שנברא בתשרי, גבול) היה באופן דבל"ג (ניסן), כי ע"י מעשינו ועובדתינו מתגלה שענינו הפנימי דהגבול שנברא בתשרי הוא הבל"ג דניסן. ליגאל, כי אז יתגלה שם הגבול דתרשי, פנימיותו הוא הבל"ג דניסן.

ח) וזהו אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחילה את התורה אלא מהחודש הזה לכם, דעתין זה הוא גם אליבא דאמרת (כנ"ל בתחלת המאמר), כי זה שההתורה מתחלת בבראשית בראשית, אף שענין התורה הוא המשכת וגilioi או"ס הבל"ג של מעלה מישיות לעולמות, הוא, כי הכוונה דתורה היא להמשיך גilioi או"ס הבל"ג דהגבול דעולמות, וכן יש בתורה גם הגדה דמעשה בראשית ב כדי להמשיך הבל"ג דתורה גם בעולם ולעשות ממנו דירה לו ית⁵⁹. אלא שבכדי שגilioi הבל"ג דתורה יהי' גם בעולם כמו שהוא במציאות (מחוץ להتورה כביכול), לכן פחה בבראשית, שההגדה דמעשה בראשית (ועד"ז הפרשיות שלאח"ז) הוא לפני פרשת החודש, מצוה ראשונה

(56) בשלח י"ד, ה.

(57) תניא פל"א (מ, ב).

(58) בהבא לקמן ראה גם ד"ה וזה החישל"ט ס"ח ואילך (לקמן ע' קח ואילך).

(59) ראה בכיז בארוכה ד"ה הנ"ל ס"ה (לקמן ע' קו).

שניצטוו בה ישראל⁶⁰, בכדי שע"י לימוד התורה וקיים המצאות יהיו גילוי הבל"ג דתורה גם בחלק דהעולם כמו שהי' לפני קיום החומר. וכיון זהה שפהח בראשית הוא בכדי שה גילוי הבל"ג דתומ"ץ (החודש הזה לכם) יהיו גם בהענין דבראשית כמו שהוא לפניו פרשת החודש, נמצא, שבפנימיות הענינים – התחלה היא בחודש הזה לכם, כי הפנימיות דבראשית (שלפני פרשת החודש) הוא החודש הזה לכם.

ט) והנה ידוע⁶¹ דבריאת העולם בכ"ה באלו היתה בבחינת "כה", וביום ברוא אדם הראשון (אחד בתשרי) נעשה גילוי אלקות בעולם, בוחינת "זה". אלא שה גילוי שי' ע"י אדה"ר הוא באין ערוך לה גילוי דמ"ת⁶². ועפ"ז יש לומר, וזה שהחודש הזה לכם הוא הפנימיות דבראשית ברא הוא נעלם יותר מזה שהתשובה מהאדם היא באופןם דבל"ג (دلעיל סעיף ז'). כי החיבור דבל"ג וגבול ע"י שהתשובה מהאדם היא למעלה מהגבלה והוא גילוי הבל"ג דתומ"ץ בעולם כמו שהוא בדרגת "זה", וזה שהחודש הזה לכם הוא הפנימיות דבראשית ברא הוא גילוי הבל"ג דתומ"ץ בעולם שנברא בכ"ה באלו כמו שהוא בדרגת "כה"⁶³. ויש לומר, דgiloyi זה ייחי בעיקר בהגאולה של אחרית התשובה דסוף זמן הגלות. דעתו גילוי הבל"ג בעולם כמו שהוא בדרגת "זה" (האדם) ע"י התשובה בסוף זמן הגלות, יהי אח"כ (מיד) הגילוי דבל"ג גם בעולמו⁶⁴ כמו שהוא בדרגת "כה", ועייז' תושלים הכוונה דדריה בתחום שאין תחתון למטה ממנו⁶⁵. וגם עניין זה נכלל בזה שבניסן עתידין ליגאל [עדתידין ליגאל קאי על הגאולה של אחרית התשובה], שגם הגילוי בעולם שיהי בהגאולה (ע"י עשיית התשובה דישראל לפני פנ"ז) יהי בבחין ניסן, אורן הבל"ג של מעלה משליכות לעולמות. וה גילוי יהי באופן שהוא הפנימיות דהעולם עצמו, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

———— • ———

(60) לשון רש"י ר"פ בראשית. במדרשים שבהערה 2 ליתא "שהיא מצוה ראשונה", אבל משמע שזה הכוונה. וראה לקו"ש חכ"ו שתהא Ai לפ' בא (ע' 59 ואילך).

(61) לקו"ת נזכרים מז, בגד. וראה ד"ה זה היום דليل ערב ר"ה התחש"ב ס"ב (לעיל ח"א ע' מא ואילך). ושם.

(62) וראה סה"מ עת"ר ע' רין.

(63) ויש לומר, שהכח על זה הוא מכ"ה אדר – המכשכה והפנימיות של הדרגא ד"כה" דהעולם.

(64) ד"כלה העולם תלוי באדם (לקו"ת בדבר ה, ריש ע"ב. וככ"מ).

(65) תניא רפלין.